

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (Δ.Π.Μ.Σ.)
«ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»

**Η Ολοκληρωμένη Προσέγγιση του Περιβάλλοντος με τη Διδασκαλία
της Γεωγραφίας**

Μαρία Ν. Ταστσόγλου, Εκπαιδευτικός

Επιτροπή Παρακολούθησης:

Καθηγητής Κ. Κουτσόπουλος (επιβλέπων), Σχολή Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών Ε.Μ.Π.

Καθηγήτρια Μ. Λοϊζίδου, Σχολή Χημικών Μηχανικών Ε.Μ.Π.

Καθηγητής Α. Σιόλας, Σχολή Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών Ε.Μ.Π.

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία επιχειρείται να αναδειχθεί η **Γεωγραφία ως εργαλείο για την ολοκληρωμένη προσέγγιση του περιβάλλοντος**, αλλά και η **διδασκαλία για το περιβάλλον να καταδειχτεί ότι είναι η διδασκαλία της ίδιας της Γεωγραφίας**. Για να επιτευχθεί ο σκοπός της εργασίας διαμορφώθηκαν τέσσερα στο σύνολό τους κεφάλαια, σε καθένα από τα οποία τίθενται συγκεκριμένοι στόχοι, που αποβλέπουν στον τελικό σκοπό.

Στο πρώτο κεφάλαιο, μέσα από την ανασκόπηση της ελληνικής και της ξένης βιβλιογραφίας δίδεται ο ορισμός της Γεωγραφίας ως επιστήμης, προσδιορίζεται το αντικείμενο και ο σκοπός της, τονίζεται η προσφορά της, γίνεται μια ιστορική αναδρομή στην εξέλιξη της Γεωγραφίας, ενώ επισημαίνεται ο ρόλος της ως κλάδου-τομής των φυσικών και κοινωνικών επιστημών, καθώς επίσης τονίζονται και οι σχέσεις της με τις άλλες επιστήμες, για να «εντοπισθεί» τελικά **ο χαρακτήρας της Γεωγραφίας ως Επιστήμης**, στοιχείο που αποτελεί το στόχο του συγκεκριμένου κεφαλαίου.

Στο δεύτερο κεφάλαιο πραγματοποιείται μία συνοπτική αναφορά στη γεωγραφική εκπαίδευση, κατά την οποίαν αναλύεται ο σκοπός της γεωγραφικής εκπαίδευσης, οι στόχοι και η χρησιμότητα της διδασκαλίας της Γεωγραφίας στο σχολείο και επιχειρείται η προσαρμογή των θεωριών της μάθησης (δομητιστική, ανακαλυπτική), των μεθόδων διδασκαλίας (ομαδοσυνεργατική, διαθεματική, σχέδια εργασίας, έρευνες πεδίου) και των

μέσων διδασκαλίας της Γεωγραφίας ως σχολικού αντικειμένου. Επίσης, επισημαίνεται η συμβολή των Νέων Τεχνολογιών στο μάθημα της Γεωγραφίας και αναδεικνύονται οι βασικές διαδικασίες για τη διδασκαλία της Γεωγραφίας. Επιπλέον σκιαγραφείται η μέχρι τώρα θέση της Γεωγραφίας ως μαθήματος στο ελληνικό Δημοτικό Σχολείο, ενώ επαναπροσδιορίζεται η θέση της αυτή με το νέο αναλυτικό πρόγραμμα και την εισαγωγή των νέων βιβλίων. Μέσα από την παρουσίαση των ειδικών σκοπών της Γεωγραφίας – όπως αυτοί διαμορφώθηκαν στο νέο αναλυτικό πρόγραμμα από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο – η Γεωγραφία αναδεικνύεται το βασικό εργαλείο για την ολοκληρωμένη προσέγγιση του περιβάλλοντος. Γίνεται φανερή από τις ανωτέρω αναφορές, αναλύσεις και επισημάνσεις η **αναγκαιότητα της διδασκαλίας της Γεωγραφίας στο Δημοτικό Σχολείο**, γεγονός που αποτελεί το στόχο του κεφαλαίου αυτού.

Στο τρίτο κεφάλαιο προβάλλεται η έννοια του περιβάλλοντος και επισημαίνονται οι συνιστώσες αυτού, αναδεικνύεται ο λόγος, για τον οποίον διεξάγεται η έρευνα του φυσικού περιβάλλοντος και οι αναλύονται οι διαστάσεις της Εκπαίδευσης για τη γνώση του. Σκιαγραφείται ένα σύντομο ιστορικό της διδασκαλίας για το περιβάλλον στο Δημοτικό Σχολείο, μέσω των μαθημάτων της Μελέτης Περιβάλλοντος, της Γεωγραφίας και της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, η οποία εφαρμόζεται τα τελευταία χρόνια σε αρκετά σχολεία της χώρας μας και καταγράφονται οι στόχοι, ο σκοπός και η συμβολή της στις διαδικασίες για την προστασία του περιβάλλοντος. Καταφαίνεται ότι η διδασκαλία για το περιβάλλον είναι μέρος της διδασκαλίας της Γεωγραφίας και προτείνεται η «γεωγραφική εκπαίδευση» των μαθητών αντί για την περιβαλλοντική, καθώς αποδεικνύεται ότι **η διδασκαλία της Γεωγραφίας ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του περιβάλλοντος**, εκπληρώνοντας έτσι το στόχο και του τρίτου κεφαλαίου.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αποδεικνύεται ότι η διδασκαλία για το περιβάλλον στο σχολείο εμπεριέχεται στη διδασκαλία της Γεωγραφίας και προτείνεται να δίδεται στο εξής – με τη συμβολή του νέου αναλυτικού προγράμματος, των νέων βιβλίων και με την κατάλληλη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών – προτεραιότητα στη διδασκαλία της Γεωγραφίας στο σχολείο (στις τάξεις που διδάσκεται), γεγονός που δεν επιβάλλει ως αναγκαία την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Η πληρότητα της γεωγραφικής εκπαίδευσης καταδεικνύεται με την καταγραφή των βασικών γεωγραφικών εννοιών, βάσει των οποίων κατανοούνται και οριοθετούνται τα αντικείμενα στη Γη, η δε ολοκληρωμένη μελέτη του περιβάλλοντος πραγματοποιείται από τις προσεγγίσεις της Γεωγραφίας, οι οποίες οδηγούν στη γνώση των γεωγραφικών στοιχείων και δεδομένων, στην κατανόηση αυτών και στην εφαρμογή

σχεδιασμού και προγραμμάτων προς την κατεύθυνση της καλής διατήρησης και ορθής διαχείρισης του περιβάλλοντος χώρου στη σύνδεσή του με τους αλληλεπιδρώντες και αλληλεξαρτώμενους παράγοντες. Με αυτή την εξέταση αποδεικνύεται ότι **η Γεωγραφία αποτελεί βασικό εργαλείο για την ολοκληρωμένη μελέτη του περιβάλλοντος και ότι τελικά αυτή η μελέτη του περιβάλλοντος αποτελεί το κύριο έργο της Γεωγραφίας. Η απόδειξη αυτή αποτελεί την εκπλήρωση του στόχου του παρόντος κεφαλαίου, αλλά και το σκοπό ολόκληρης της εργασίας που εκπονήθηκε.**